

benti eam assignat terminum intra quem obligatur eam solvere, & eo lapsio utus est ab ea, & ab ejus solutione remanet liberotus, quia lex tantum intra illum terminum debitorem ejus constituit, & non antea, quibus de causis & lectori relinquo locum latius cogitandi de intellectu horum verborum. & de veritate opinionis an debeat in foro conscientie Gabella præscripta per lapsum nostre legis, in uno tamen casu crederem indubitanter lapsio termino nostre legis non deberi Gabellam in conscientia, scilicet quoties eam debens mortuus est. & ejus hæres existit in bona fide nihil de hoc sciens & lapsus fuit terminus nostre legis. Sed an data mala fide idem sit, hoc est quod cogitandum relinquo, nam licet scio præscriptionem cum mala fide non procedere ex text, in cap. fin. de præscriptio. scio etiam hanc nostram legem esse cum aliis insertam in quaterno Gabellarum. & cum ibidem inferatur, ubi adunt leges jubentes Gabellam solvi, ita intelligendum est justum fuisse, si intra terminum à lege nostra præscriptum petatur à Gabellario, ut asserbat Avendaño in dictionario verbo, alcavala, & sic modificatio hæc securas videtur reddere conscientias illorum, qui non poterunt Gabellas, & lapsus est terminus in quo petenda erant, & hoc cum contractus sunt publicæ & palam, ut nostra lex loquitur, ita ut venire possint in notitiam Gabellaris vel cum est confectum, quod dicta venditionis denuntiatio non sit necessario facienda publicanis, ut inquit Covar. cap. peccatum. 2. part. 5. in h. vers. ceterum, & Salon de jus. & fin. in pag. 439. infra à alleganda, col. 1. ad fin. cum sequentibus, secus si occulte & fraudulenter, & nam tunc præscriptio nostri text. non excusaret, ut inquit Angles, in scribis theolo. quest. tit. de restitutio. veltigal. r. dicitur, tom. 2. ubi inquit secundum consuetudinem Hispanicam nullum teneri solvere Gabellas nisi petantur ab exactore, dum tamen venditiones palam, & non occulte fiant, secus alias, ut tenet alios allegans Gironda de Gabellis 12. part. n. 7. & sic secundum l. 21. r. 19. infra eodem disponitur, præconizandum, ubi Gabella solvenda est, sed in iis usum servandum cujusque loci, inquit Salon, de jus. & jur. cap. 186. pag. 439. vers. sed qualis, & cum hæc ita se habeant nimirum si cogitandum super his relinquo prout relinquo, & consuetudini uniuscujusque loci standum, circa hoc DD. jam relati, & præsertim, Salon, asserunt, & hoc cum publice celebratur contractus, est difficultas, non vero si occulte, nam tunc insistendum est solvenda Gabella.

nostræ legis, Pero en quanto a las alcavala, erat pars illius l. 101. qui nunc est. l. 10. sup. istor. & lib. in qua cum ut ibi dixi nullum jam apponatur verbum de tempore, in nostra fuit appositum ad evitandas superfluitates, & quia ibi non sicut hic convenire poterat.

Ibi, En todo el año de su arrendamiento y en dos meses despues de el otro año, tempus hoc circa mobilia & se moventia, & circa immobilia tempus in vers. pero en quanto, appositum servanda sunt, & non tempus appositum per legem sequentem, quæ in quantum ad hoc, in quo est legi nostre contraria, corrigitur per nostram salva remanente in omnibus aliis ibidem dispositis nostre legi non contrariis, ut ibi advertit subscriptio marginalis, & sic remanebit valida in eo quod ibi disponitur de interruptione præscriptionis, & itidem in eo quod disponitur, in vers. T esto se entiende, ut dicta præscriptio quoad regem ipsum non procedat, cui quidem non precluditur via petendi etiam si legis nostre tempora, & majora quidem labantur, & tempus nostre legis adversus Gabellaris proderit etiam non dantibus tabellionibus copiam instrumentorum ipsis Gabellaris, secundum quod in dict. l. 10. supra eodem, disponitur sicut & prodest ipsis qui Gabellas debent, ut bene advertit Lafarte ubi supra, cap. 18. num. 71. & intellectus assignatus per Lafarte, in eodem cap. 18. num. 68. & 69. inter legem nostram & legem sequentem, non applaudit, tum quia est contra assera per dictam subscriptionem marginalem, dict. l. 10. sequentis, quæ subscriptio est omnino sequenda, ut alias diximus in alio proposito in rubric. tit. 2. lib. 6. supra, tum etiam quia lex nostra non solum procedit cum bona sive mobilia sive immobilia venduntur facta scriptura de venditione sive non facta, licet in immobilibus lex nostra de scriptura meminerit, non est ut de ea omnino sit instrumentum consiciendum, sed quia à communiter accidentibus soler fieri, ut & in proposito dict. l. 10. supra eodem, dixit ipsemet Lafarte ibi per me relatus, & sicut intellectus Lafarte, inter legem nostram & sequentem non est sequendus, ita neq; est tenendus ille de Gironda de Gabell. 4. part. §. 2. num. 16. indistinctè dicens legem nostram corrigere legem sequentem, nam non corrigit in omnibus, sed in contrariis tantum nostre legi, ut ibi bene advertit subscriptio marginalis, & licet lex sequens cum correctæ sit in tempore ibi constituto possit excusari in nostra copilatione apponeretur, ob quod male Lafarte in dict. num. 68. carpit subscriptorem & collectorem Attienza non debuit illum carpere, tum quod non in totum, ut dixi corrigitur sequens lex, tum etiam quia oportet, apparere & constare multo ante leges quaterni Gabellarum esse alias leges aliorum regum de Gabellis loquentes. Et qualiter computabitur annus hic, & declarat Lafarte, dict. cap. 18. num. 71. scilicet ut solum proficiat quod deest illius anni à tempore venditionis, & insuper currant alii duo menses anni sequentis post venditionem secuti, & eodem modo circa mobilia, de quibus in vers. sequenti nostre legis.

Ibi, Todo el año siguiente, vide quæ diximus in glos. præcedente, ubi & legem nostram limitavimus non procedere si præscriptio nostri temporis

temporis aliquo actu quo mediante præscriptio interruptur: vel itidem non procedit quoad regem, quo ad eum enim nihil obstat tempus nostre legis, ut utrumque in lege sequente disponitur, quæ in hoc per nostram non est correctæ, ut in præcedente glos. dictum est. in Gabellis autem herbarum & quo tempore debet peti vide l. 13. supra eodem, quæ cum specialiter disponat per eam lex nostra generalis limitanda est.

Ibi, dentro de dos años, vide circa hoc cap. 15. in punctis omnibus Gabellarum jam disponens, quod scripturæ venditionis immobilium & permutationis ac cambii omnino fiant coram tabellionibus publicis del. numero loci illius in quo contrahentes sunt vicini, & quod si coram aliis fiant nullo tempore Gabella eorum præscribitur, quæ tanquam novior dispositio servanda est in suo casu, sed & adhuc teno quod quantvis scriptura non fiat, si palam & publice facta est venditio & permutatio immobilium adhuc currit præscriptio nostri text. secus vero si occulte & clam & dict. cap. 15. meminit Gironda, ubi supra, num. 16. ad fi. quod capitulum præcedit, cum scriptura fit.

IN LEGEM VIGESIMAM. SUMMARIUM.

Apponitur hic præscriptio contra conductores Gabellarum currentes, & limitatio ejus.

Ibi, Almoraxifazgor. In iis vide, l. 1. tit. 24. infra eodem, quæ servanda est circa præscriptio-

tionis tempus in iis portoribus apponens ut advertit Gironda de Gabella 4. part. §. 2. n. 17. & licet lex illa sit antiquior nostra, tamen illa servabitur eo quod in libris de la contaduria, est appositæ, ut ibi dicit marginalis subscriptio, limitabitur tamen, & lex illa ex nostra ut non procedat quoties interrupta est præscriptio, vel quoties contra Regem præscribere quis vult, nam non sufficeret tempus illud, ut utrumque ex l. nostra probatur, quæ in iis ut dixi in lege præcedente in glos. en todo non corrigitur.

Ibi, T quatro años, circa Gabellas minuitur tempus ex lege præcedente, quæ servanda est, & circa almoraxifazgor servabitur tempus dict. l. 1. tit. 24. infra eodem.

Ibi, Hizo algun año o años por do la prescripcion sea interrumpida, de quibus diximus in l. 7. & in l. si. num. 41. tit. 15. lib. 4. supra, & hæc est prima limitatio nostre legis ad præcedentem & ad dictam. l. 1. tit. 24. lib. isto infra.

Ibi, T me aya lugar en lo que à nos es ofuere devido ni en quello que queda por recandar para nos. Hæc est secunda limitatio legis præcedentis & dict. l. 1. tit. 24. infra eodem, ut tempus illarum non procedat quoad Regem, quoad quem non procedit præscriptio temporis illarum legum, & in iis duabus limitationibus lex nostra remanet incorrecta ut prius dictum est hic, & in l. 1. præcedente, & cum iis finitur titulus iste decimus septimus.

TITULUS DECIMUS-OCTAVUS.

De que todas las personas son obligadas a pagar alcavala, y de las personas y concejos que son exemptos de ella, y de las cosas de que no se ha de pagar.

Cum in superiori titulo dictum sit generaliter de Gabellis, immedie sequitur noster disponens, omnes debere solvere Gabellas, nisi exempti sint.

IN LEGEM PRIMAM.

1. Confratris laicales non gaudent privilegio piorum locorum, nisi ad pias causas sint constituti, ubi quid in collegiis, & num. 7. id etiam profertur.
2. Collegia Doctorum & universitates scholarium coram ecclesiastico conveniuntur, num. 3.
3. Moniales & hospitalia ab ordinario approbata pia sunt num. 4. & Gabellis immunita, ut ibi, nisi ut num. 5. & 6.
4. Fratres Ordinum mendicantium non solvunt Gabellam nu. 7.
5. Collegium aliud est confratria, & aliud persona una singularis ejusdem 8. & n. 4. ex hoc inferitur. Azevedo in Recopilacionem. Tom. VI.

6. Verba, ni orden, nostri text. ad quid referenda sunt, num. 9.
7. Nobilitas etiam non excusatur à Gabella etiamsi sit de quatuor militaribus Ordinibus, num. 10. ubi num. 11. quid in millones.
8. Externus à Regno sive Maurus, Indæus aut Paganus ex venditiis in eo debet Gabellam, num. 12.
9. Peregrinos gravant Rognicolarum tributa ob Regni utilitatem imposita, num. 13.
10. Jus non solvendi Gabellam præscribi non potest, num. 14. etiam per tempus immemorabile, ut num. 15. nisi ut num. 15. eodem, & num. 16. quod neque valebit allegare leges hæc non fuisse receptas, nisi post contradictionem transferit.

tempus immemorale pro hoc ut non. 17. vel nisi contra inferiorem à Rege prescribitur, ut num. 18.

11 Duodecim liberos habens an excusetur à Gabelle, num. 18. & 19.

SUMMARIUM.

Nullus virtute etiam immemoralis consuetudinis excusatur à solvenda Gabella, nisi habeat privilegium insertum in libro exemptorum.

Ibi, Que ninguna ni alguna ciudad. Et sic neque civitas, collegium vel capitulum seculare, neque confratria laicorum ubi nihil pro ex piculo animarum expenditur excusabuntur à Gabelle solutione, cum confratrie que pie non reputantur laicales censentur, neque gaudent privilegio piorum locorum... 1. in eorum propositum in l. 10. tit. 1. lib. 4. supra, & tenent in terminis harum confraternitatum Paul. de Castr. & Aven. & alii relati & secuti per Gironda de Gabel. 7. part. in prin. num. 42. & hoc nisi bona talium confraternitatum & collegiorum sint relicta & situata ad pias causas, puta in confratriis de la caridad, & in collegiis Salmanticensis universitatis... 2. ubi bona eorum relicta sunt pro sustentatione pauperum studentium, & aliorum similium universitatum, & quia collegia doctorum & universitates Scholarum coram Ecclesiastico conveniuntur secundum Abb. capit. 1. num. 4. de consuet. & alios relatos per Gironda ubi supra num. 42. ubi idem de monialibus & hospitalibus ab ordinario... 3. approbatis, & Lafarte de decim. venditio. cap. 19. num. 90. diversum tamen ibi esse dicit Gironda, in num. 40. & 43. & Lafarte ibidem num. 89. in Eremitis & fratribus tertii Ordinis penitentie, & militibus... 4. Sancte Marie, & rectoribus hospitalium bona possidentibus & de iis utentibus tanquam secularibus, nisi privilegium habuerint exemptionis... 5. vel nisi possiderent bona in communi, tanquam religiosi, ut diximus in l. 1. num. 2. & 3. cum sequentibus tit. 14. lib. 6. supra, & sic ut ibi dicit Gironda, num. 45. coram seculari conveniuntur, alii vero fratres Sancti Francisci & quatuor Ordinum mendicantium non solvunt Gabellas... 6. de bonis suis ut per Gironda, ibi num. 39. & 40. contra Ancharran. & Firmia. ibi relatos, & bene dicit adeo ut si plures unusquisque de per se & pro se conventionem faciant cum Gabellario pro omni Gabelle ab eis ex rebus suis debenda, in illo anno pro tanta quantitate, & isti omnes sic convenientes habent quandam confratriam, & vendunt que supersunt ex quadam comestione ipsius confratrie expensis suis comedendo, & reliqua remanentia ipsi confratrie applicando, ex illis reliquis debentur Gabellam nec se ab ea excusare possunt virtute dicte conventionis per ipsos & pro ipsis facte cum Gabellario illo, nam... 7. aliud est collegium & confratria... 8. aliud persona una singularis eisdem ut ff. de rer. divis. l. interim. §. universitas & ff. de in jus. voc. l. sed si hac. §. manumittitur & 12. quest. 2. C. qui manumittitur, & sic diverso jure censende sunt,

unde dicitur procuratorem ab universitate vel Collegio constitutum in causa singularis... 9. persona eisdem collegii esse non posse. l. 2. ff. quod cuiusque univer. nom. allegat Roma. cons. 436. n. 5. & sic conventio ab unoquoque horum confratrum de per se pro rebus suis facta non proderit eis junctis in modum collegii aut confratrie pro rebus in confratria illa venditis, etiam si de nummis eorum sint empta & confratrie applicata vel applicanda, nisi alius ex alia causa confratria se à Gabelle hujus solutione excusare possit. Ibi, Ni orden, videntur verba hæc contra l. 6. infra eadem, monasteria excusantem à Gabelle solutione, & monasteria hæc ordines nuncupamus, quomodo igitur verba hæc, ni orden, in lege nostra apponuntur & quomodo sunt intelligenda, ne sint dicti. l. contraria, & facilliter excusabitis contrarietatem si verba hæc ni orden, reuleris (prout referenda credo) ad precedencia verba, que ninguna ni alguna ciudad, villa ni lugar... 1. calengo abadengo, ni orden, ita ut nulla civitas, villa, nec populus etiam si ordinis alicujus excusatur à Gabelle rerum suarum venditum, sicut neque antea dixit excusari etiam si de realengo vel abadengo & sic ad loca ordinis referantur non vero ad monasteria ordinum, de quibus illa. l. 6. loquitur, & sic nullam contrarietatem continent. Ibi, Behetria, quod sit diximus in rubrica tit. 3. num. 1. lib. 6. supra. Ibi, Ningun cavallero, & sic nobilis etiam non excusatur à Gabelle solutione, & etiam si sit commendator quatuor militarium ordinum ut probatur in l. 9. infra eodem, ubi dicemus aliqua, sed videtur injusta nostra dispositio, & illa icidem, cum nobiles hos antiquissimum Hispanie jus ab omni tributo liberaverit, ut & patet ex toto tit. 2. lib. 6. supra, ubi plura diximus maxime in eius rubrica: sed ab hac injusticia liberat legem nostram Dominicus à Soto lib. 3. de just. & jur. quest. 5. artic. 7. quem referit in propositum Lafarte de decim. vend. in pract. num. 34. & in cap. 19. num. 2. hoc scilicet, modo, quia cum plebs reliqua potis non esset omnes necessarios sumptus Regibus nostris suppeditare, propter magnam fortassis Hispanie nobilitatis multitudinem, æquitas fuit ut nobilium auxilio relevaretur, sicut & in concessione... 1. De los milanes, à regno Regi ac Domino nostro Philippo secundo facta hac de causa & ex aliis nobiles etiam contribuerant ut probatur ex l. 20. tit. 32. part. 3. & dixi in l. 11. num. 2. tit. 2. lib. 1. supra, cum hoc publicum commodum respiciat, ut Rex habeat si necessitatus est, bona & redditus, quibus statum suum & nos tueri possit tempore, quo redditus sui ad hoc non sufficient. Ibi, Ni otras qualquier personas de qualquier ley, & sic Judæus, Maurus, Paganus vel quilibet alius exterus à regno nostro, si in eo aliquid vendat, vel permutet, debet Gabellam... 2. ex venditis, ut colligitur ex l. 24. tit. 19. infra eodem, eod quod in totius regni utilitatem, & defensionem hoc jus regale penditur, argumento texti in Authentica, de man. prin. 6. publicorum, quo casu & peregrinos gravare debent... 3. regnicolarum tributa, ut ex Angl. in Flor. Theolog. quest. in questio. de rest. veltig. Secundo dub. difficultate. 6. notat Lafarte dict. cap. 19. num. 3. Ibi,

Ibi, Por uso ni costumbre, non enim prescribi potest jus hoc consolvendi Gabellam, & ut per Aven. cap. 4. prator. num. 20. lib. 2. quia de regalibus sunt secundum eund. Aven. cap. 14. prator. num. 1. in eodem lib. 2. de quo tamen, quando tributa regi debita, & bona ac redditus Regii & immunitas non solvendi prescribi possit, diximus latè in l. 1. num. 41. cum seq. tit. 15. lib. 4. supra, & cum lex nostra consuetudinem reprobet apud tribunalia servabitur. Ibi, Aunque sea immemorial. Caute fuerunt apposta hæc verba ad evitandas opinionum difficultates, an reprobara consuetudine esset nec nõ reprobara immemoralis, & de quo diximus in l. 3. tit. 1. lib. 2. sup. num. 21. & tradit Mincha. contror. usufri. cap. 3. & Rochus in cap. fin. de consuetud. num. 5. usque ad 16. de quo & in propositum nostre legis tradit Lafarte ubi supra cap. 19. num. 6. & 7. & Gironda de Gabel. 7. part. in prin. num. 1. & concordat cum nostra lege in hoc l. 2. tit. 15. lib. 4. supra, ubi aliqua diximus, licet ibi magis loquatur in iis qui volunt eas exigere ob preteritam prescriptionem, inquit, tamen Gironda ubi supra, 8. part. num. 39. in fin. cum sequentibus, quod si immemoralis hæc consuetudo cum scientia & patientia... 1. Regis vel suorum auditorum ut ibi num. 37. & 39. fuerit introducta, hæc immemoralis servanda erit. Ibi, Aunque digan que nunca la pagaron, y que estan en posesion de no la pagar, & sic etiam si dicuntur nunquam fuisse leges jubentes solvi Gabellam admittas in loco illo, neque per illam allegantes, adhuc enim tunc solvenda est, ut advertit Lafarte d. cap. 19. num. 6. ad hoc nos allegans, neque quasi possessio non solvendi eas dari in iis potest, tum quia ubi jus resistit nulla possessio vel quasi dari potest, ex text. cap. ad decimas de resti. spoli. de quo alibi diximus, jus autem resistit nisi quis ab hoc onere solvendi excusetur, & Rexque pro eis percipiendis ex jure isto fundat suam intentionem: ergo possessio vel quasi in contrarium dari non potest, tum etiam quia in iis incorporalibus ut in propositum inquit Lafarte d. cap. 19. num. 49. vel factum aliquod contradictionis requiritur, & ut & in actibus negativis, ut quamvis possessio acquiratur, ex gloss. l. qui in iudicibus, ff. de serv. urb. contraditio tamen non datur, ubi solum dicitur, nunquam fuisse solutam, ergo quasi possessio ibi dari non potest, & sic in terminis inquit ibi ipse Lafarte tradere Rebus. 3. tom. consuet. Fran. tit. de materiis possessor in prescrip. num. 159. & dicit videndum Boher. decisione 246. circa istam possessionem non solvendi vectigalia, ad has tamen glossas nostras ubi probavimus consuetudinem etiam immemorialem non excusare neque quod nunquam fuit soluta, adde & nota quod si Rex has Gabellas in aliqua parte alicui concesserit, vel donaverit contra istum bene habebit locum prescriptio etiam si non sit... 1. immemoralis non solvendi, secundum Suarez in quest. majoratus numero vigesimo-quarto, pag. 437. cum suis repetitionibus posita. Ibi, Salvo si tales mercedes, y franquexas, Arzedo in Recopilacionem. Tom. VI.

fueren asentadas en los nuestros libros de lo salvado, y sobre escritas de nuestros contadores mayores, Hic videtur esse textum probantem contra id quod Aveda. capit. 19. prator. num. 26. in prin. lib. primo, dicit concedi quotidie in Regio consilio, ut habens duodecim liberos excusetur à muneribus realibus, sicut à personalibus, & inquit ibi se nescire quo jure id fiat, & pro eo videtur tex. hic nullo modo excusans aliquem à solutione Gabellarum, quod est munus reale, nisi habeat privilegium insertum in libro de lo salvado, & à calculatoribus Regis majoribus subscriptum, & sic videtur nullo modo excusari à solutione Gabelle habentem duodecim liberos, sed ut dicit Avedaño quotidie excusantur... 1. in supremo consilio, & dantur ad hoc provisiones, & in facto habui consulere & consuli adiri Regium consilium supremum, & data fuit provisio regia pro exculatione munerum tam realium & Gabelle quam personalium & nimirum, nam aliter nihil differet numerus hic à numero quinque liberorum & esset contra text. in l. si quis decurio & quod ibi notat Barr. C. de decur. lib. 10.

IN LEGEM TERTIAM.

- 1. Princeps solvere Gabellam non tenetur, ubi ampliatur, num. 5. & 2. prosequitur, & n. 3. & 4. ponuntur rationes.
- 2. Persona loquentis videtur excepta in generalibus sermone, num. 4.
- 3. Regina an gaudeat immunitate non solvendi Gabellam, num. 6.
- 4. Magister aut civitas locantes Gabellas sint immunes ab eis, num. 7. & 8. & num. 9. authoris consilium circa hoc.
- 5. Gabellam non tenetur pro parte sua solvere ementes à Rege nisi in casibus in jure expressis, num. 10.

SUMMARIUM.

Rex ex venditione vel permutatione civitatum ac villarum populorumque & bonorum suorum quorumlibet non debet solvere Gabellam etiam si sit de oleis suis Hispanie habitis & venditis, imo ex eis debet emptor Regi medietatem Gabelle solvere.

Ibi, Que nos no pagamos alcavala. Concord. l. quarta, supra titulo precedenti, & l. licitatio §. fiscus. ff. de public. & veltigal. & ibi glossa ubi Din. Rain. Barr. & Paul. de Castro. inferunt quod si princeps vel communitas aliqua vendit aut locat Gabellam salis, vini, aut rei frumentarie vel contractuum & deinde fiscus emat, & contrahat, pro qua emptioe & contractu privatus tenetur solvere Gabellam, non tenebitur princeps vel communitas solvere Gabellaris, & quod etiam firmanunt Bald. & Salicet. l. emptor. C. de heredi. vend. Alexan. consil. 109. columna secunda volumine 2. Afflicti capituli primo, num. 59 de duobus frat. & in capitulo secundo vers. veltigalia, num. 108. in tit. qua sint regalia, Bertachin de Gabel. septima parte, num. 25. Boher. decisione 215. numero primo. Ruinus consilio G iij 89.

89. volumine primo, ubi ampliatur etiam si princeps mercimonii causa emat, alias si usus sui causa nihil plus juris quam privatus haberet, etiam si Roland. Valle, *consilio* 61. num. 33. volumine quarto, aliud velit, & loquantur isti DD. attento jure antiquo secundum quod emptori incumbat onus solvendi Gabellam, & hæc opinio quod sit Rex exemptus vel civitas non recognoscens superiorem, & que potest imponere Gabellam à solutione ejus sive emat, sive vendat, de jure communi erat communis, & ex lege nostra approbatur, etiam si Barto. *consil.* 226. cavetur statuto, contrarium determinaverit, ex eo quod fiscus & princeps legibus subjiciuntur, l. digna vox. C. de legibus, & idem Barto, & ejus addition. in l. 1. numero 6. C. de navic. lib. 10. sed loquitur Barto. contra dictam communem & contra legem nostram, & ratio nostræ legis & ejus conclusionis, non est ex eo quod sit hoc principis privilegium, ut male opinabatur Parlador. lib. 1. rer. quoti. capitulo tertio, §. 1. num. 21. quem reprobatur in hoc Lafarte, de decim. vend. capitulo 19. num. 8. & iterum cap. 18. num. 95. sed fundatur nostra conclusio, ut inquit bene Barto. in d. §. sicut, quia princeps à seipso vestigialiter exigere nequit, igitur tale jus non potest videri in emptorem vel conductorem Gabellarum translatum, quia non entis nulla potest videri translatio, nulliusque persona vel res sibi ipsi servire potest. l. uti frui. ff. si usus. itaque Gabellæ debentur à vassallis Regibus non etiam ab ipsismet regibus, nè sibi ipsi aut aliis tributarii sint vel quasi, item est & alia ratio, quia in generali concessione exigendi vestigialia à quacunque persona non videtur includi personam loquentis. l. oblig. gener. ff. de pig. l. inquit. C. de solut. glo. in d. emptor. quam DD. sequuntur, ubi determinat vendita hereditate emptorem non posse hereditarias actiones contra venditorem dirigere quasi adversus eum non translatis, & hæc Regis immunitas procedit non solum si vendat in regno suo, sed etiam in terris dominorum particularium sibi subditorum, ubi Gabella etiam est ipsorum dominorum secundum Lafarte in d. cap. 19. num. 8. Sed an regina gaudebit hac immunitate, & Lucas de Pen. in l. 3. C. de præp. sac. enb. inquit quod gaudet & sequitur Carolus à Grassalis lib. 1. regali. Frant. jure. 18. pag. 262. in parv. ubi inquit quod non servatur in Hispania, quia ut ipse inquit audivisse in civitate insigni Barchinonen. illo anno. 1532. civitates Aragoniæ coegerunt reginam Hispaniæ Imperatricem ad solvendum jura consuetata, & male, ut ibi inquit ipse Carol. sed hoc non facit jus ad hoc ut regina non gaudeat hac immunitate, gaudebit enim, sed an civitas vel magnates locantes alicui Gabellam & jus percipiendæ si facta locazione vendant aliquas res sua. debet untiè Gabellam ex venditione illa conductori illi Gabellarum, & in hoc Gironda de Gabell. secunda parte §. 2. num. 33. cum sequentibus inquit, esse duas opiniones contrarias. Prima est Barto. in l. 1. C. de navic. libro 10. dicentis deberi Gabellam à civitate vel magnate, idem Barto. in consil. 226. & tenet Bassius, in praxi. tit. de vestig. qui tenet. num. 4. licet indecisa ibi reliquerit prout fecit Bertachin. de Gabell. 7. part. §. num. 24. contrariam tamen senten-

tiam & sic quod Gabella non debeat in prædicto casu nec possit peti à civitate, vel magnate vendente, argu. l. licitatio. §. sicut, & l. si publicanus §. 2. ff. de pub. & vest. tenet idem Barto. sibi contrarius in eod. §. sicut, & ibi Din. & Paul. de Cast. n. 1. & etiam Alberi. dicens Pergami sic pronuntiarum vidisse, & hæc sequuntur plures relati per Girondam ubi supra, num. 24. ubi inquit Boher. decisio. 213. num. 2. ad fi. asserere esse vetiorem & communiorem, & quod ab ea non putat discedere ipse Gironda ibidem, ubi & num. 35. reprobatur Parlador. lib. 1. rer. quot. cap. 3. §. 1. nu. 31. cum sequentibus & Lafarte de decim. vend. cap. 18. nu. 92. & 93. primam contra hæc communem tenentes, inter quas inquit Parlador. ibi nu. 32. Bertachi. ubi supra concordiam ponere, scilicet, ut secunda opinio procedat in fisco, prima vero in aliis universitatibus non habentibus fiscum, & sic minus privilegiant, ita ut vis fiat in privilegio, quod supra reprobavimus. Et sic ego do & aliam & vetiorem concordiam, scilicet, quod prima opinio procedat, & Gabella debeat ab istis civitatibus & magnatibus locantibus aliis Gabellam, quoties jus Gabellarum non residet in ipsis civitatibus & magnatibus, puta quia in terris suis Gabellæ Regis sunt, habent tamen eas locatas & capitatas à Rege, & sic, per via de encabeamento, prout quotidie fit, & fieri potest, tunc enim si ipse civitates vel magnates ita habentes aliis locent minutatim, vel cedendo eorum conductionem, tunc nimirum quod ipse civitates & magnates postea vendentes debeant Gabellam, quia nihil juris in eis ipsis civitatibus & magnatibus remanet, & in hoc casu loquitur Lafarte dicto, num. 94. & a num. 89. istud incepit, & in hoc verum dicit & non meruit reprehendi à Gironda, ubi supra. Secunda vero opinio procedat quoties civitas vel magnates alicui domini Gabellarum sui territorii & domini, sive quia non recognoscunt superiorem, sive quia etiam si recognoscant ex privilegio Regis vel ex alio legitimo titulo jus Gabellarum sui territorii & domini eis competit & tanquam suas proprias locant aliis ipsas Gabellas: tunc enim mirum non est, si quamvis id non caveant, non teneantur solvere Gabellam de suis rebus Gabellaris ipsis earum conductoribus, nam in hoc casu militant rationes, quas supra adduximus, & militare diximus in Rege, ne ipse teneatur solvere Gabellam, etiam si lex nostra facta non esset, cum ex dicto. §. sicut, & similibus de jure communi id statutum est, & si bene inspiciantur DD. secundæ opinionis ita loquuntur & non in primo casu nostræ hujus concordie, & ita videtur velle Lafarte, ubi supra junctis dictis ab eo in num. 94. neque obstat argumentum quod pro contraria parte considerat Parlador. ubi supra num. 33. dicens quod contra civitatem & magnatem uret regula quod contra eum, qui legem dicere potuit, aperiens est interpretatio faciendæ, nam hæc procedere possit in primo membro hujus nostræ concordie, in quo neque civitas neque Magnas habent suam intentionem fundatam, non vero in secundo membro ubi habent, & in quo ipsis conductoribus incumbit interpretationem facere, scilicet, quod civitas & Magnas teneantur Gabellam solvere, & hæc meam concordiam credo esse sequendam, nam jura communia

IN LEGEM SEXTAM.

1. Erroneum est asserere quod Ecclesiæ & earum ministri non sint divites.
2. Ecclesiæ & ecclesiastici immunes sunt à Gabellis.
3. Hospitalia, confraternitates pias & alia loca pia qua privilegii Ecclesiarum potiuntur exempta esse à Gabellis, ubi quid de collegiis Salmanticensibus.
4. Exigens ab Ecclesiis & ecclesiasticis personis Gabellas excommunicatus est.
5. Clerici qui sunt ii, qui immunes sunt à Gabellis, & num. 6. quid in clericis minorum ordinum, n. 7.
6. Clericus negotiator solvit Gabellam ex negotiatione, n. 8.
7. Clericus & laicus si vendant rem communem laicus solvet pro sua parte Gabellam, clericus vero non, n. 9. ubi & idem si laicus permutes rem cum clerico.

SUMMARIUM.

Ecclesiæ, monasteria & clerici Gabellam solvere non tenentur bonorum suorum.

Ibi, Por que nuestras intenciones, nam cum à Regibus ipsis & Principibus ac Imperatoribus fuerint constructæ & dotatæ Ecclesiæ & monasteria, ut apparet ex donatione magni Constantini, de qua diximus in l. 5. tit. 2. lib. 1. supra, ubi retulimus Boher. dicentem vocem esse tunc de celo auditam, dicentem, hodie seminatam est venenum aspidum in Ecclesia Dei, & quod ob nimias pompas & divitias occidentalis Ecclesiæ peribit, quasi quo magis Ecclesiæ ditescit eo magis periclitatur, secundum Salicet, in rubrica de verb. sign. relatum per Minchac. contravers. usufrequent. cap. 6. numero secundo, ubi inquit non esse credendum aut verosimile dictam vocem de celo auditam, & omnia hæc apud viros graves male subaudiunt aures eorum, nam de Constantini donatione dubitare, & quod Ecclesiæ & earum ministri non sint divites asserere, prout asserbat Duarenus, erroneum esse & asserit Dionis. Paul. in suo seculo clericor. part. 1. §. 2. de avaritia nu. 58. cum pluribus sequentibus, sic & alii Imperatores dotaverunt & construxerunt Ecclesias, & plura privilegia eis dederunt, de quibus dixi in l. 6. columna penultima titulo tertio, libro primo, supra & probat. l. 50. titulo sexto part. prima, & noster Philippus secundus ac dotavit Ecclesias beato Laurentio in Escorial. admirabilis aedifici, & dotationis, & ideo mirum non est, ut semper Regis sit conservare Ecclesias & earum ministros, & monasteria & eorum privilegia servari jubere.

IN LEGEM QUARTAM
SUMMARIUM.

Gabella non debetur argenti, velleris & aris, & rasurarum emptarum aut venditarum pro domibus moneta, ubi Rex monetam eudi jussisset.

IN LEGEM QUINTAM.

Gabella non debetur de rebus venditis pro solutione bullæ cruciatæ.

SUMMARIUM.

Gabella non debetur de rebus Sanctæ Cruciatæ.

Ibi, De las cosas que se tomaren, Junctis verbis, l. se vendieren por ellos o sus factores, notabis quod lex nostra de rebus Sanctæ Cruciatæ tantum loquitur, pro ut apparet in summario, puta si fortassis ob non solutionem bullarum vel pro eorum solutione res aliquæ capiantur per thesaurarios Cruciatæ vel factores eorum, nulla debetur Gabella ex text. nostro, ita ut necesse sit ut lex nostra locum habeat quod sint de rebus capis & venditis ratione Sanctæ Cruciatæ vel per factores eorum, quasi secus si per alios vel si per ipsos non sit de rebus tangentibus Cruciatam ipsam, nam tunc debetur Gabella per argumentum à contrario sumptum à nostra lege, vel per argumentum ab speciali.

Azedo in Recopilacionem. Tom. VI.

Ibi, Por que nuestras intenciones, nam cum à Regibus ipsis & Principibus ac Imperatoribus fuerint constructæ & dotatæ Ecclesiæ & monasteria, ut apparet ex donatione magni Constantini, de qua diximus in l. 5. tit. 2. lib. 1. supra, ubi retulimus Boher. dicentem vocem esse tunc de celo auditam, dicentem, hodie seminatam est venenum aspidum in Ecclesia Dei, & quod ob nimias pompas & divitias occidentalis Ecclesiæ peribit, quasi quo magis Ecclesiæ ditescit eo magis periclitatur, secundum Salicet, in rubrica de verb. sign. relatum per Minchac. contravers. usufrequent. cap. 6. numero secundo, ubi inquit non esse credendum aut verosimile dictam vocem de celo auditam, & omnia hæc apud viros graves male subaudiunt aures eorum, nam de Constantini donatione dubitare, & quod Ecclesiæ & earum ministri non sint divites asserere, prout asserbat Duarenus, erroneum esse & asserit Dionis. Paul. in suo seculo clericor. part. 1. §. 2. de avaritia nu. 58. cum pluribus sequentibus, sic & alii Imperatores dotaverunt & construxerunt Ecclesias, & plura privilegia eis dederunt, de quibus dixi in l. 6. columna penultima titulo tertio, libro primo, supra & probat. l. 50. titulo sexto part. prima, & noster Philippus secundus ac dotavit Ecclesias beato Laurentio in Escorial. admirabilis aedifici, & dotationis, & ideo mirum non est, ut semper Regis sit conservare Ecclesias & earum ministros, & monasteria & eorum privilegia servari jubere.

Ibi, Les sean guardadas las franquicias, De quibus & in titulis de immunit. Eccles. in decretal. & in tit. 2. lib. 1. supra, & per Didacum Perez, in lib. 1. ordi. tit. 3. sub. l. 1. inter quas privilegia & exemptiones, una hæc est, quod tributum, vestigial, & aut Gabellam non solvant, idque ab antiquissimis temporibus decium videbis, ex dictis per nos in l. 5. & 11. num. 1. tit. 3. lib. 1. supra, quæ hic refertur supervacaneum esset, &

G iij trade-

tradebat Panormit. in cap. 1. columna 2. de censibus relatus per Did. Perez in dict. tit. 3. l. 1. ord. sub. l. 1. col. 93. in fin. cum pri. seq. & Duernas in regu. 100. in pri. id pluribus jur. bns comprobat, & ampliat, & limitat, & in hoc nihil est immorandum cum habeamus legem nostram expressam, sunt enim honorandi clerici ob multas rationes per Cassane. in Carbalo. glor. mundi. 4. par. conf. 1. cum. 6. sequent. relatum.

Ibi, Qualesquier Iglesias, y monasterios, & sic ad hospitalia, confraternitates & loca religiosa, & pia, & quae privilegijs potiuntur Ecclesiarum extenditur, ut in terminis nostris tradit Felicianus in tracta. de censib. lib. 2. c. si. num. 16. & Gironda de Gabellis. 7. p. in pri. n. 43. quid de collegijs Salmanticae, & Gutier. 1. parte cano. q. c. p. 35. aliqua de iis dicit, & in l. 1. supra eorum dicit.

Ibi, Clerigos de estos reynos, similis est text. in cap. 1. quinquam de censib. in 6. & in clement. presentis cod. ti. in c. 1. de immun. Ecclesi. in 6. & in capitulo 47. Genesis, & in l. 50. tit. 6. part. 1. & id esse de iure divino tradit Medina, de restitu. quest. 15. & infra hac glo. & in l. 3. & 1. tit. 3. lib. 1. supra, plura alia adduximus, & ibidem in iis locis tenent DD. ordinarii & alii plures relati per Parlado. lib. 1. rer. quorid. cap. 3. §. 1. n. 3. cum sequenti. & Lafarte, de decim. vend. cap. 19. n. 9. cum sequenti. pluribus Felicia, de cens. lib. 2. ca. si. nu. 13. Gironda, de Gabel. 7. part. in prin. num. 2. & haec est indubitata conclusio, adeo ut si Gabellarius iniuste Gabellam a clerico petierit, si est privatus excommunicatur ipso iure, si est universitas & interdictum incurrit, neque absolvitur donec restituitur exacta Gabella, si ab eo invito exacta fuit ut apparet ex dict. cap. quinquam, de censib. in 6. & Gironda ubi supra, num. 3. notat. & Salon, de iust. & iure cap. 190. pag. 449. ubi & in bulla aeternae inquit incurrere tales exactores & Angles, in floribus Theol. quest. tit. de restitu. vel lig. in 5. disse. ubi in. 2. dubio, inquit iure divino eis competere hanc exemptionem de quo per Salon, ubi supra cap. 191. col. 2. haec tamen omnes praedicti nostri DD. Regij intelligunt, dum tamen clericus talis sit sacro ordine & ordinatus vel si minori ordine tantum, habeat tamen beneficium Ecclesiasticum in actu & habitu ex l. 1. tit. 4. lib. 1. supra, ubi nem. 5. diximus quod dicitur beneficium Ecclesiasticum secus vero erit in clerico minorum ordinum non beneficiato, & etiam si gaudere debeat fori privilegio, nam non gaudebit privilegio ne solvat Gabellam ex text. iam sic decedente in l. 2. tit. 4. lib. 1. supra, ubi diximus & supra dicti authores nos allegant, & licet mihi dura lex videatur, neque satisfaciat responso ei data ad Concilium Tridentinum, de clericorum minorum ordinum exemptione loquens scilicet, quod procedit quoad fori privilegium, non vero quoad alia privilegia, non solum non est bona responsio, sed est contra ipsos & contra illam legem, nam si concilium tantum voluit providere prout voluit quoad fori privilegium novam formam inducens, & renovans antiquam, ergo alia privilegia non tollit neque corrigi, sed in suo esse remanent, & sic haec de exemptione veterum Gabellarum ex dicto

capitulo quinquam & similibus, in suo esse remanent, sed si haec allegaveris, non audieris, sed potius irideberis, eo quod lex est & in foro seculari servari omnino iubebitur, & praxi totius Hispaniae sic esse usum asseverat Joseph. Angles, in suis Theol. questionibus, in titulo de restitution. vel ligal. difficut. 5. & eo relato Salon, ubi supra cap. 191. in prin. & quia clerici minorum ordinum, ut ibi ipse dicit non sunt Ecclesiastici, & sequitur Didacus Perez. l. prima titulo tercio, libro primo ordin. in quadam additione marginali, ad contexturam illius leg. prima super ea incerta, & Doctor Segura in suo directorio, jud. Ecclesi. 1. parte capitulo 11. numero septimo, & novissime Joan. Gutier in quest. pract. lib. quest. 8. & Humada in l. 46. glof. 3. n. 4. & in l. 54. tit. 6. p. 1. glof. 2. num. 10. cum seq. & Lafarte ubi supra, d. c. 19. num. 108. cum tribus glof. & Felician. ubi supra ubi nos, & supra dictos allegant, quos ante eos ego allegatos & junctos habebam, & Jacob a Graffis, decif. 124. num. 21. casum conscientiae. Limitatur tamen lex nostra per sequentem, nisi talis clericus exemptus sit negotiator & nam tunc solvet Gabellam ex negotiatione ex l. seq. ubi alia dicemus, alia quaestiones adducunt de clericis Lafarte ubi supra a num. 2. 9. cum seq. pluribus, & Gironda ubi supra a num. 2. cum pluribus seq. & per Parla d. §. 1. num. 2. cum seq. quas per ipsos videbis, faciles enim sunt, excepta illa de bonis venditis per testamentarios clericis exempti pro executione sui testamenti antequam hereditas adeatur, vel de iustis vendi per ipsum clericum in suo testamento pro implemento suae animae & testamenti ac debitorum, nam in iis dubio de eorum opinionibus & coartaria mihi plus satisfaciunt.

Ibi, Por lo que a ellos toca y puede tocar. Et sic si clericus & laicus rem inter eos communem vendant, pro parte sua clericus erit exemptus a Gabella, laicus vero non, & sed ex sua parte solvet laicus ipse Gabellam, vel itidem si laicus rem suam permutet cum alia re aliquis clericus solvet laicus de re sua decimam Gabellae, neque utetur privilegio clerici, ut inquit Freder. de Sen. conf. 111. questio talis est an diaconus columna penultima. & Covar. in Pract. cap. 34. num. 2. & Did. Per. relati & secuti per Lafarte. d. cap. 19. num. 16. & 17. sic ex lege nostra deducens in iis verbis & sequitur Mexia in pragm. panis, conclus. 5. num. 77. & Boher. decif. 300. & an exigens a clericis restituere tenetur, vide Ludov. a Carbone de restitu. questio. 33. dub. 7. ubi limitat.

IN LEGEM SEPTIMAM.

- 1 Leges extenduntur ad forum Ecclesiasticum non ex vi ipsarum legum, sed ex confirmatione canonica.
- 2 Negotiationes & mercantia clericis prohibita sunt.
- 3 Clerici negotiatores de iure canonico Gabellam ex negotiatione debent, n.
- 4 Clericus negotiator quis dicatur, & n. 8.
- 5 Commutatio rerum duplex est, & n. 6.

6 Non

6 Non quicumque carius vendit, quam emit, negotiatur, sed solum qui ad hoc emit ut carius vendat.

7 Clericus lucri causa inhians iniustus & vinterosus lucris indignus efficitur privilegio clericali.

8 Clericus vinum proprium vendens, vel id quod superest de eo, quod villius ad suam, vel suorum sustentationem emit justo pretio tunc currente, & carius vendit, vel si mutata forma ut si sibi materia operandi, vel qui pro una vice tantum emit, non dicitur negotiator, num. 9. 10. & 11.

9 Monitio trina an sit necessaria ut clericus negotiator Gabellam debeat, n. 12.

10 Gabella a clerico negotiatore qualiter & coram quo iudice erit exigenda, n. 13.

11 Clericus de personis potentibus est, eo n. 13.

12 Secularis non potest iudicare clericum etiam clerico consentiente, eod. n. 13.

13 Clericus mercator coram iudicibus secularibus mercatorum convenitur super rebus mercantiae, n. 14.

14 Verba nostri text. Por via de mercaduria, trato y negociacion, Quomodo intelliguntur, eod. n. 14. & 15.

SUMMARIUM.

Distia in lege praecedente non habent locum in clerico vel Ecclesia negotiantibus, & per viam mercaturae & negotiationis vendentibus, nam Gabellam solvent.

Ibi, Mandamos que no aya lugar. Sed quomodo lex haec cum clericis & Ecclesiis facta est, nunquid non super spiritualibus iudicandi nulla est laicis attributa potestas? & non esse fatendum est, quomodo ergo lex nostra, fieri potuit, cui difficultati responde, fieri posset, quia non obviat iuri canonico, nec Ecclesiasticae libertati, ut ex pluribus iuribus in glof. sequenti allegatis videbitis; extenduntur enim leges ad forum Ecclesiasticum, quatenus iuri canonico contrariae non sunt, non quidem ex vi & potestate ipsarum legum, sed ex confirmatione ipsa canonica, ex eleganter resolutis per Fortun. Garfia de ultim. fin. iur. civil. illatione 13. & 14. sic lex nostra non tam per se disponitur, ut clericus negotiatores Gabellam debeant, id enim non posset efficere ex defectu imperii, quam quod iudicem observari id quod alias iure canonico statutum est, ut in nostris terminis inquit Minchaca, & Mexi. relati & secuti per Lafarte dict. cap. 19. num. 51. in medio, & glossa 1. l. 50. tit. 6. par. 1. & collectanea iuris canonici, pag. 52. num. 2.

Ibi, En lo que los clerigos, intellige in sacris constituti ordinibus, vel si in minoribus, beneficia tamen possidentes, nam de iis dixit lex praecedens ut ibi diximus, & notat in terminis Jacobus de Graffis, in decisio. casu. conscient. libro 2. cap. 118. numero nono.

Ibi, E iglesias, Contra videbatur tenere Abb. in cap. fin. num. 4. & num. 10. de vit. & honestate Clericorum.

Ibi, Vendieren por via de mercaduria trato y negociacion. Quae clericis & Ecclesiis prohibita sunt, ex text. in cap. fornicari, & cap. negotiato-

rem & cap. ejiciens. 88. dist. cap. 2. ne cler. vel mon. & Canonum & ca. quicumque 14. quest. 3. clerici enim non solum debent abstinere ab his, quae sunt secundum se mala, sed etiam ab his, quae habent speciem mali, ut in negotiatione contingit, tum quia est ordinata ad lucrum terrenum, cuius clerici debent esse contemptores, tum etiam propter frequentiam negotiatorum vitia, quia difficulter exiit negotiator a peccatis laborum, ut ecclesiastes. 26. negotiatioque nimis implicat animum secularibus curis, & per consequens a spiritualibus retrahit; ut per Apost. ad Timotheum 2. nemo militans Deo implicat se negotijs secularibus; & ideo ex negotiatione iuste lex nostra iuber Gabellam a clericis negotiatoribus deberi, prout de iure canonico etiam & dispositum reperimus; ex cap. quinquam de censibus lib. 6. & ex cap. fin. de vit. & honest. cler. tex. in clem. fi. de censibus, & ibi glof. & l. 46. & 49. tit. 6. part. 1. Abb. consil. 6. volu. 1. & alii plures relati per Duernas in reg. 100. salentia. 11. & Dida. Perez in l. 1. tit. 3. lib. 1. ordin. colom. 94. & Bernard. Diaz & eus Addi. in pract. crim. cano. ca. negotiatores, & per Lafarte de decim. vendi. cap. 19. num. 51. & Gironda de Gabel. 7. part. in prin. num. 8. & Parlador. lib. 1. rer. quorid. cap. 3. §. 1. num. 4. & Felic. de censibus lib. 2. cap. fin. in fi. & Angles. in dict. 5. disse. 8. Salon. de iust. & iur. cap. 190. in pri. & de hoc nihil est dubitandum, quia haec est recepta sententia, ut inquit Minchaca. de successio. creati. lib. 1. §. 10. num. 648. Sed difficultas consistit in hoc, quis dicitur negotiator. & in hoc Sanctus Chrysolomus super Math. 21. relatus per Sanctum Thomam. in. 2. 2. questio. 77. art. 4. inquit quicumque rem comparat, ut integram, & immutatam vendendo lucretur, ille est mercator, qui de templo Dei ejicitur, & sic inquit ibi Sanctus Thom. in resp. ad primum, quod verbum Chryso. est intelligendum de negotiatione, secundum quod ultimum finem in lucro constituit, quod praecipue videtur, quando aliquis rem non immutatam carius vendidit, hic enim lucrum pra oculis habet, quod est proprium negotiationis, ut ex l. 46. tit. 6. part. 1. clarissime deducitur, secus vero si rem in melius mutatam carius vendat, quam emit, tunc enim videtur praemium sui laboris accipere quamvis & ipsum lucrum possit licite intendi non sicut ultimus finis, sed propter alium finem necessarium & honestum, unde Philos. Politico 1. inquit quod duplex est rerum & commutatio, una quidem quasi naturalis, & necessaria, per quam scilicet, fit commutatio rei ad rem, vel rerum & denariorum propter necessitatem vitae, & talis commutatio non proprie pertinet ad negotiationes, sed magis ad oeconomicos, & politicos, qui habent providere vel domum vel civitatem de rebus necessariis ad vitam, & hoc fieri potest, ut inquit in proposito Jacobus de Graffis, in decisio. casu. consil. lib. 2. cap. 118. num. 8. vel a natura, ut equum, qui crevit vel cum porcos minoris aetatis & debiles clericus in defensus sui patrimonii vel beneficii immittit ut grossi fiant, vel ab arte, velut ensem expolitum, vel si res esset mutata ratione loci, vel temporis, ut postea carius

carius vendantur, vel si empta in magna quantitate vendantur minutim, vel ratione laborum & periculi, ut quia emptor rem detulit cum labore & periculo in locum, ubi nullum habet pretium res empta, tunc enim sicut non peccat vendendo eam carius, ut inquit ibi Jacob, de Graffis dicit, num. 8. ita neque dicitur negotiari, quia mutaram eam vendit, neque lucrum est finis ultimus, sed ut sic sibi & suis provideat, nam non quicunque carius vendit quam emat negotiator, sed solum qui ad hoc emit ut carius vendat, ut inquit Thom. ubi supra. Alia vero commutationis species est, vel denariorum ad denarios, vel quarumcumque rerum ad denarios, non propter res necessarias vix, sed propter lucrum, quod clerici debent abstinere ad lucrum querendum, & hac quidem negotiatio proprie videtur ad negotiatores pertinere, secundum Philof. prima autem commutatio laudabilis est, quia deseruit naturali necessitati, secunda autem iuste vituperatur, quia quantum est de se deseruit cupiditati lucri, quae terminum nescit, & in infinitum tendit, & ideo negotiatio secundum se considerata quamdam turpitudinem habet, in quantum non importat de sui ratione finem honestum, vel necessarium, lucrum tamen, quod est negotiationis finis, & si in sui ratione non importet aliquid honestum, vel necessarium, nihil tamen importat de sui ratione vitiosum vel virtuti contrarium, vel nihil prohibet lucrum ordinarii ad aliquem finem necessarium vel etiam honestum, & sic negotiatio licita reddetur, sicut cum aliquis lucrum moderatum quod negotiando quaerit, ordinat ad domus suae sustentationem, vel etiam ad subveniendum indigentibus, vel etiam cum aliquis negotiationi intendit propter publicam utilitatem, ne scilicet, res necessariae ad vitam patriae desint, & lucrum expetit, non quasi finem, sed quasi stipendium laboris, tunc enim non proprie negociare quis dicitur, saltem, ut peccatum incurrat, & restitutioni subiacet, ut inquit Thom. ubi supra haec referens, & optime per Magis. Huncala in opusculis suis tit. de negotiatio. ecclesiasticis. Sed cum quis rem emit & non immutatam vendit quia hic proprie lucro inhiat, & ultimus ejus finis lucrum est, ideo nimirum si hic negotiator dicatur, ut clericus sic emens & vendens Gabella solvendae exemptus non sit, & hunc esse proprie negotiatorem in terminis nostris, probatur ex dict. capit. quinquam de censib. & ex dictis juribus, officium enim indignum privilegio clericali clericus us inhians injustis & vituperosis lucris, & ita inquit Abb. cons. 6. num. 2. volum. 1. late Bertachi, de Gabell. 7. part. num. 10. & 11, & alii relati per Dueñas Regu. 100. num. 11. & Humada. l. 46. titul. 6. part. 1. glof. 3. num. 1. & Gironda de Gabell. 7. part. in pri. num. 15. & Lafarte de decim. vend. cap. 19. num. 52. & ante eos Albert. Troci de vero & perfetti. cleri. lib. 2. cap. 52. & 53. & Additio Bern. Diaz. in pract. Cano. cap. 55. vers. hinc capitis, & Jacob. de Graffis, in decisione 128. num. 5. & 8. & decisi. 124. casuum consilii. & Fredericus de Senis consil. 207. qui omnes inquirunt clericum tunc negotiari dici, quando rem quae emit in sua integra forma venditurus lucri faciendi causa, secus autem si rem

emit ita ut sit ei materia aliquid operandi & sua opeta, vel industria mutaram vendiderit, aut permutaverit, quia tunc negotiari non dicitur, nec decimam debet, ut aliquid quodcumque tributum, per text. expressum in capit. ejusdem & in capit. quid aliud est 88. dist. 8. & hanc communem testatur Navar. in Manual. latin. cap. 27. n. 128. & sic clericus qui vendit vinum, granum aut oleum ex propriis fundis, ut & per Clapeyrium, in centu. casuum fiscalium causa. 35. quaf. 78. Salon. de inf. & jur. cap. 190. in q. 1. col. 1. ad fi. & Decium consil. 472. num. fin. vel id quod superest de eo, quod villius ad suam vel suorum sustentationem emit iusto pretio tunc currente, & carius vendit, non dicitur negotiator, nec qui mutata forma ut sit sibi materia operandi, neque qui pro una vice id fecit, quod secundum Addit. Bernardi. Diaz ubi supra cum vers. sequent. & per DD. supra dictos, & Gironda ubi supra num. 15. etiam ipse & male ibidem, & Lafarte, dict. cap. 19. num. 87. velint nostra lege attenda etiam si semel vendat & emat non mutata forma dici negotiatorem, neque requiri id pluries facere sicut antea de jure dictum est requiri, sed falluntur in hoc, nec praxis hoc admittit, nisi apud iudices animae suae immemores, neque lex nostra tale quid probat, neque disponit cum generaliter loquatur, & sic secundum speciales juris canonici decisiones est intelligenda, ex quibus habes regulam scilicet, quod clericus negotiator quod in propositum nostri text. tantum est qui rem emit & immutatam vendit ut lucri sit sibi causa, & hoc non una vice tantum, sed pluries, hic enim Gabellam debet, secus alias, ut novissime in additionato codice tradit Parlador. lib. 1. rer. quoti. cap. 3. §. 2. num. 5. in fi. usque ad 13. & optime Francus in c. quinquam de censib. Sed est questio in propositum necessaria, nunquid ut Gabellam debeat clericus hic negotiator, erit necessaria trina monitio, ne negotietur, an vero nulla requiratur, & in hoc necessarium videri probatur, ex ca. fin. de vit. & honest. cleri. & ex dict. cap. quinquam de censib. in 6. & ex l. 49. tit. 6. part. 1. & sic hanc opinionem in iis terminis tenet Abb. in dicto cap. fin. notat. fi. & ibi Anto. de Butr. num. 4. & Joan. de Imol. num. 3. & Feli. cap. Ecclesia Sanctae Mariae, numer. 68. de consilii. & idem Abb. consil. 6. in fi. volu. 1. ubi dicit, quod si Gabellae de mercantiis clericorum solvantur non procedente monitione eo est, quia laici non patiuntur eas introduci absque solutione, & Cardin. consil. 12. Bal. in. l. usurpationem. C. de vestigal. Specu. in tit. de immunit. Ecclesiae & Additio. Bernar. Diaz, in pract. Cano. cap. 55. vers. sed an hoc casu necessaria sit, dicens, quod cum hoc privilegium clericorum divinis saltem vel canonicis constitutionibus clericis constitutum sit, ad Romanum Pontificem eorum spectat interpretatio, ut in capit. novit. de judi. non equidem exemptio hanc adimi nec limitari potest, nisi quatenus expressum sit, eodem jure canonico cui in hoc standum est, neque hac est iudicanda restrictio ad legem nostram sed vera interpretatio, ex dictis juribus deprompta, neque ex hoc illusoria reddetur lex nostra cum in minimo negotio monitio trina ad praelatis fieri possit, & crescente contumacia clerici no-

lensis

lensis ab inceptis negotiis desistere, statim possunt ad Gabella solutionem condemnari, & ibi allegat Parlador. lib. 1. rer. quoti. cap. 3. §. 1. num. 4. ita etiam tenentem, & tenet Felicia. de censib. lib. 2. ca. fi. in fi. & sic inquit Michael Salon de just. & jur. cap. 191. col. 2. in pri. non teneri tales clericos negotiantes statim in conscientia Gabellam solvere nisi ter moniti sunt abstinere se a talibus negotiationibus. Contrariam tamen opinionem, imo quod hanc Gabellae solutionem ulla monitio non requiratur, videtur fundari ex lege nostra eam non requirente, & quia si aliud fieret redderetur utique illusoria nostra lex, nam quis clericus post trinum auferet monitionem postea negotiari, & sic frustraretur intentio nostrae legis, item quia in elem. presentis de censibus dicitur, ut gaudeant in iis, quae negotiandi causa non deserunt, juncta glossa ibi dicente, quod a contrario datur intelligi, quod in his quae negotiandi causa deserunt non gaudent immunitate, ut & ibi notat Card. post Paulum, & Speculatorem, de immunit. Eccles. in fin. item quia consuetudine introduci potest quod nulla circa hoc monitio requiratur, secundum Abb. consil. 6. in fi. volumine 1. sed nostri DD. asserunt ita in nostro Regno introductum, ut & asserit ipse Parlador. supra num. 5. & Gironda de Gabell. 7. part. in pri. num. 10. & sic hanc secundam opinionem tenet primus nostrorum Gregor. in dict. l. 49. glof. Lafar. tit. 6. part. 1. ob ejus auctoritatem inquit additio Berna. Diaz. ubi supra, quod haec secunda forte in practica observabitur, hanc etiam sequitur Gironda ubi supra & Lafarte de decim. vend. cap. 19. num. 79. & novissime Humada in dict. l. 49. tit. 6. part. 1. cum sequent. aliquibus ubi allegat Lapum Domi. & Fran. in dict. cap. quinquam, de censib. in 6. per text. ibi ita tenentes etiam attento jure canonico, & Card. dict. elem. presentis, num. 11. & Navar. in monu. cap. 17. num. 201. qui tamen meo videri nihil de monitione requirenda nec ne, discutit, & sic non potest pro hac opinione allegari, ipse tamen Humada, ibi num. 1. in medio, inquit hanc secundam contra primam opinionem esse veriorum, & communem, quam sequendam crederem nisi consuetudine approbatam repereris non aliis, & tunc quoad hanc Gabellarum solutionem perdant clerici privilegia sua absque monitione, non vero quoad alia, quoad quae ut perdantur monitio trina requiritur, secundum Fran. in dict. cap. quinquam, in fi. de censib. in 6. & Grego. in dict. glof. Lafar. in dicta. l. 49. sic declarando dictam legem ibi, sed est questio, nam quae diffitem vocant Lafarte, & Gironda, infra allegandi, qualiter erit exigenda dicta Gabella quae clericis negotiatoris, id est a qua persona, & coram quo iudice, & in hoc Lafarte in. d. c. 19. num. 84. inquit ex Castello. l. 70. Taur. ver. Y el alcavala, in additio. in vers. si vero illam habuit, quod exigenda est ab emptore laico, ex decisio. l. 120. quaterm Gabellarum postea in l. 32. tit. 19. proximi sequentis istius lib. 9. jubentis, quod quando quis emit a persona potentiori decimam pretii Gabellario solvendam, retinere debet eam, clericus autem de personis potentioribus est secundum Collecta. in c. 1. de aliena. jud. mut. cent. sac. sequuntur per Did.

Perez, in l. 1. glof. 1. vers. item etiam persona. col. 102. tit. 3. lib. 1. Ord. ergo ab emptore peti potest, & re vera id securus erit, sed dubitatio non evertitur ex hoc, nam & a clerico negotiatore peti potest Gabella, vel ab ipso venditore, sive ab emptore pro clerico eam solvente cum cessione actionis ad Gabellario facta, & sic dubium remanet coram quo iudice petenda erit, & in hoc sunt opiniones: nam quod coram ecclesiastico & non coram seculari petenda haec sit Gabella, tenentur Card. in d. clement. presentis, in 6. quaf. & Bal. & Abb. Soci. & & alii relati & secuti per Additio Bernar. Diaz in pract. cap. 55. negotiatores vers. erit tamen hac Gabella, & relati per Gironda, de Gabell. 7. part. in pri. num. 24. & 33. & Parlador. lib. 1. rer. quoti. cap. 3. §. 1. num. 12. in fin. ex eo quod clericus coram suo iudice ecclesiastico conveniendus est, cap. 1. de for. comm. & secularis ecclesiasticas personas non debet iudicare, cap. nullus, cap. significasti cap. fin. de for. comp. etiam si clericus consentiat, ut ibidem probatur, & in cap. clericum 11. questio. 11. §. 1. tit. 3. lib. 1. Recop. antequam omnem humanam legem clerici exempti fuerunt ad potestatem seculari, ut diximus in dict. l. 5. tit. 3. lib. 1. supra, libertasque ecclesiastica non potest tolli per legem vel statutum, cap. novit. de sentent. excom. cap. fin. de imm. eccles. in 6. nihilominus tamen, imo quod clericus hic negotiator coram seculari pro Gabellae solutione conveniendus sit, tenentur alii plures relati & secuti per Girondam, ubi supra, num. 25. ubi nos pro hac opinione allegat, sicut & eam sequendo clarius dicta nostra in hoc allegando allegavit Lafarte, de decim. vend. cap. 19. num. 84. & hanc etiam opinionem tenuit succincte Humada in dict. l. 49. tit. 6. part. 1. glof. 1. num. 3. & Benu. de mer. 3. part. num. 9. in tit. quom. proce. sit. in caus. mercat. num. 17. & Mexia, in prag. par. conclus. 5. num. 21. & Greg. d. l. 49. ibidem in glof. las franquezas, licet pro contraria opinione cum allegaverit & male Additionator Bernard. Diaz ubi supra, quam etiam opinionem sequitur Aufred. in rep. elem. 1. de offi. ord. in tit. de pot. secul. super ecclesiasticis regula 1. fallentia, 32. ex text. in cap. recolentes, de statu Monacho. ibi, si enim velitis originalibus ordinis institutis ad communia converteritis aliorum monasteriorum jura convertere oportebit vos communis jure censeri, quia dignum est, ut qui similem cum alii eorum suscipiunt, similem sentiant in legibus disciplinam, & fecit quod pro hujusmodi text. principaliter consultit Anchar. consil. 104. incipienti contra fratres. Et quia si ut dictum est supra clericus negotiator quantum ad hoc perdit privilegia, & eis non utitur, neque potest uti, nimirum si coram seculari pro Gabellae solutione conveniri possit, nam & clericus mercator eorum iudicibus secularibus mercatorum super rebus mercantiae convenitur ut diximus in sub. tit. 13. lib. 1. supra num. 8. & tenit quasi sibi contrarius idem Additiona. Bern. Diaz ubi supra in vers. nos abis etiam utiliter, & collectanea juris canonici ad cap. principes 23. quaf. 5. num. 2. adeo ut advocatus qui in hoc insisteret protervus apud iudices seculares iudicaretur, sed in hoc debent seculares multum advertere ne personam clerici capiant aut molestent

molestent super hoc, sed per pignorum captionē procedant. *in l. 1. tit. 3. lib. 1. Recopil. in quo bene nos tenuisse inquit Lafarte ubi supra, & in pra-xi sic haec opinio secunda recepta est, ita ut dum vellem in facto religiosos quosdam, super hoc coram suis ecclesiasticis iudicibus defendere, in regio consilio Calculatorum rejecta fuit eorum intentio, & de Gabella cognitum, etiamsi ex negotiationis causa non deberatur, quod mihi durum visum fuit, cum cessaret tunc ratio hu-jus secundae opinionis, sed tanta est potestas & vis Gabella: solvendae, ut nec tunc detur locus fori privilegio, quod rationi & juri consonum non judico rejecta negotiationis materia de qua nos loquimur in praesenti, sed ex quadam con-cordia regia cum commendatoribus militiae Sancti Jacobi de Spata, inserta in ordinationi-bus cancellariz Pineianae, in cap. 1. fol. 8. in prin. dicitur quod circa negotia tangentia patri-monium Regis & Regiam praereminantiam etiam contra clericos & religiosos Regii seculares iudice cognoscere solet ex possessione Regum & consuetudine eorum ut ibi, & haec pro hujus quaestiois resolutione & declaratione nostrae legis sufficientiam solum unum advertendo prout advertit Lafarte *dist. cap. 19. num. 80.* verba haec nostri text. *por via de mercaderia trato, y negociacion*, non esse omnia copulative posita, sed disjunctivae, ita ut sicut antea in contextura antiqua clarius dicebat, *trato de mercaderia, y negociacion*, ut verbum, illud, *trato*, nihil efficeret sed tantum disponeret, verbum, *mercaderia*, & verbum *negociacion*, ita ut tractaret clericus tanquam mercator, vel negotiator, ut Gabellam deberet, ita & hodie ex nostris verbis, verbum, *mercaderia*, de per se apponatur, & verbum *trato y negociacion* etiam de per se, disjunctivae à verbo *mercaderia*, sit appositum, copulative tamen apponatur verbum *negociacion*, cum verbo *trato*, ita ut non sufficiat clericum tractare, ut Gabella ex tractu debeatur, sed quod requiratur tractare negotiando & non aliter, ita ut tractatus solus non sufficiat, aliter enim etiam ex eis, quae clericus tractat ad sui & suorum sustentationem non per viam negotiationis, neque mutata forma Gabellam deberet quod esset absurdum, & lex nostra disponere non posset, sed quod intelligatur verbum *trato y negociacion*, copulative apponi, ita ut non sufficiat tractus nisi sit per viam negotiationis, disjunctivae tamen apponatur verbum *trato y negociacion*, à verbo, *por via de mercaderia*, nam & clericus mercator debet Gabellam, ut dictum est, quia secundum statuta Laicorum mercatorum regulanda est, & consequenter cum mercatura, & negotiatio non ex uno actu verificetur sed ex pluribus, verba haec nostri text. supra dicto modo intellecta non in uno actu verificentur prout male ex eis abque fundamento desumptit Lafarte ubi supra, *num. 87.* sed remanserit hoc in dispositione juris communis, ut saltem binus actus requiratur, & ita appareat ex verbo illo, *trato*, quod in una vice verificari non potest, sed cum pluries tractatum est, & ita intellecta verba haec nostri text. remanent ejus contextura satis declarata.*

IN LEGEM OCTAVAM.

- 1 Lex nostra an sit contra libertatem Ecclesiasticam, & num. 5. responditur.
- 2 Lex civilis nec directè neque indirectè potest statuere contra libertatem ecclesiasticam,
- 3 Lex aut statutum non valent disponentia quod in ecclesias aut ecclesiasticas personas non possint immobilia alienari,
- 4 Lex etiamsi jubeat omnia praedia debere esse tributaria, nihil nocet ecclesiis, aut ecclesiasticis personis, & num. 6. & 7.
- 5 Quae dicantur contra libertatem ecclesiasticam, & num. 7.
- 6 Bona vendita à laicis remanent hypothecata a pro eorum Gabella, n. 8. & sic transiit cum onere hoc ad quemcumque vadat, num. 9.
- 7 Gabella exactio praefertur omnibus creditoribus, num. 10. 11. & 12. ubi declaratur.
- 8 Possidens rem ex qua debetur Gabella si eam solvois potest eam recuperare à venditore rei illius, num. 13.
- 9 Gabella an praefertur decima clericis debita, n. 14.

SUMMARIUM.

Vendentes res suas clericis & personis Ecclesiasticis & exemplis solvere debent Gabellas ac si aliis laicis venderent, adeo ut si venditores reperiri non poterint ab ipsis bonis venditis quae obligata & hypothecata remanent pro ipsa Gabella, Gabella recuperetur.

Ibi, Mandamus quae si los dichos clergos, Igle-sias, y monasterios. Videatur legem nostram esse in duobus contra libertatem ecclesiasticam, & consequenter fieri non potuisse, nam primo dis-ponit quod si laici res suas clericis, Ecclesiis vel monasteriis venderint solvant Gabellas ac si aliis laicis vendidissent, sed ex hoc supposito fit clericis & Ecclesiis praerjudicium, tum quia eis libere vendere non permittitur, tum etiam quia carius hac de causa ement res has à laicis, ergo contra libertatem ecclesiasticam est, ut inquit Tiraq. de retrah. tit. 1. de Linagiel. §. 1. glof. 11. n. 11. nā non solum non potest lex directè statuere contra clericos & Ecclesias, verum neque indirectè, ita per modum praesumptionis inductae, nec per modum poenae imponendae vel auferendae, ut optime per Minchaca, lib. 1. de successio-creatione, §. 10. num. 658 in fi. cum pluribus pre-cedentibus, quem ad hoc allegat Matienço in l. 11. glof. §. tit. 10. lib. 5. Recopil. in num. 3. & sic magis communis est opinio, quod non valeat lex vel statutum disponens, quod in Ecclesia ita & in ecclesiasticas personas non possint immobilia alienari, ut tenet Bart. in l. filius famulatus, §. divi, de leg. 1. ubi DD. maxime Jafson. in 2. lect. num. 82. ubi hanc dicit magis communem & sequendam in judicando & consulendo, ubi à num. 71. incepti quaestioem. Se-cundo videtur legem nostram esse contra liber-tatem ecclesiasticam in eo quod in fine ejus dis-ponit, immobilia vendita Ecclesiis & ecclesiasti-cis personis per laicos remanere obligata pro sol-utione Gabella: à tali laico debita ex venditione eorum, nam si lex jubeat omnia praedia esse tri-
buta

butaria nihil nocere debet Ecclesiis etiam in acqui-
rendis, quia videtur Ecclesiis & clericis esse noci-
va, praeterim si de eis mentio fiat in tali lege, ut
tenet Jacob. Butrica. in Authentica item nulla com-
munitas C. de epis. & cler. & hanc contra Bart.
contrariam tenentem dicit communem Laf. in l.
placet. 2. lect. n. 21. C. de Sacros. Eccles. quem &
alios plures refert Mincha. contrav. usufreg. cap.
6. & Alvarus Velaz de jur. emphi. questio. 17.
num. 7. & Matienço ubi sup. num. 5. ubi ex hoc
dicit in num. 4. non fuisse in nostra Recopilatione
insertam. l. 7. tit. 9. lib. 5. ordinationum, qua
statuebatur, neminem Regi subditum posse bona
immobilia alienare in exemptos, & regia jurif-
dictioni non subiectos, & si alienaverit quantam
valoris veri partem Regi dare tenebatur; neque
obstant quae contra hanc opinionem considerat
ipse Mincha. in dist. cap. 6. scilicet, quod sicut
potest quilibet rei suae apponere gravamen de
non transferendo eam in Ecclesias & personas
Ecclesiasticas, ita etiam poterit lex quia funda-
mentum hoc cessat, tum quia circa res particu-
laris non vero in universum procedit haec abjec-
tio, tum etiam quia res haec sua est prohibentis
talem alienationem; & in re sua quilibet est
moderator & arbiter, sed quaestio nostra procedit
& loquitur circa res subditorum, item lo-
quitur universaliter, & sic fundamentum Min-
chaca cessat, quare videtur, legem nostram pro-
cedere non posse. Sed is nihilominus non ob-
stantibus pro observatione & justificatione nos-
trae legis respondere potest. Primo quod in
praesenti nullo modo prohibetur alienatio bono-
rum à laicis faciendi in Ecclesias & ecclesiasti-
cas personas ac monasteria, sed permittitur potius
& sic cessat prima obiectio de doctrina Bar.
& aliorum in dist. §. divi, & Navar. in Man.
latius cap. 27. num. 130. in fin. Secundo quia effi-
cere praedia tributaria simpliciter, & maxime non
facta mentione clericorum (prout hic non fit)
dum tributaria efficiuntur, non est prohibitum,
it quia non ligant clericos & ecclesiasticas per-
sonas talia statuta secundum quod DD. dicunt
in dist. §. divi, maxime Laf. vel melius & verius
dices quod efficere praedia tributaria cum causa
& vero colore, ne scilicet, regum patrimonii
praerjudicetur, licitum est, ita cum ad subveni-
endum necessitatibus regum id fiat, & sine fraude
& odio ecclesiarum, & ne alias detur locus frau-
dibus defraudandi jura regum ex Gabellis debi-
ta, ut optime in propositum inquit Dec. in capite.
Ecclesia Sancta Maria, num. 52. ad fin. de consi-
titu. relatus & secutus per Velasco in dist. tract.
de jur. emphite. quest. 17. num. 7. vers. ex ratio-
nibus, praeterim cum ipsi clerici & Ecclesiae nihil
solvant, neque tam fit lex nostra ut ipsae Eccle-
siasticae personae pro Gabella conveniantur,
quam quod laici ipsi solvant, id quod alias de
jure debebant, prout voluit Lafarte. capit. 15.
num. 12. & quia multi tenent, & commu-
nem dicant, secundum Tiraquel. ubi sup. num.
12. emptores rerum ecclesiasticarum non gau-
dere immunitate Gabellarum, licet Ecclesia
gaudeat, ergo multo melius disponi potest,
ne venditores clericis vendentes excusentur à
Gabella, cum ipsis venditoribus incumbat solutio
Gabella, & nisi sic legem nostram deciares,
sustineri minimè posset, & quae dicantur con-
Azvedo in Recopilationem. Tom. VI.

tra libertatem ecclesiasticam, diximus remissi-
vè in l. 1. num. 3. lib. 1. supra, num. 2. & 3. &
per Calcaneum consil. 7. column. 6. in fin. cum sequenti.
Ibi, De los heredamientos y otras cosas que se
venderen a las dichos clergos, y personas exentas
se pueda cobrar el alcavala, & sic non ab ipsis
clericis, sed à rebus ipsis venditis, & conse-
quenter clerici non conveniantur, neque ipsi
solvant, sed ex re ipsa onere Gabellae affecta
solutio fiet, sicut & ex ea potest recuperari deci-
ma Deo debita si non erat antea soluta ex l. fin.
tit. 20. part. 1. valetque argumentum de deci-
ma ad tributum & contra, & hoc est atten-
ta Bal. cautela de qua nos diximus in l. 11. tit.
3. lib. 1. Recop. & nos referens Lafarte, in dist.
tracta. de decim. vend. cap. 19. num. 84. in fin.
item & ex iis verbis nostri text. junctis sequenti-
bus finalibus nostri text. dum dicit, *sean obliga-
dos los dichos heredamientos y cosas que fueren ven-
didas*, collige duo notabilia, primo quod bona
ipsa vendita à laicis remanent hypothecata pro
Gabella ipsa ita ut appareat clarè ex dictis verbis
nostri text. & probatur ex l. Imperatores. ff. de
publ. & velig. & ex l. 1. cap. in quib. causis. &
ibi Bart. & in l. fin. C. si ne cens. vel reli. & cum
legem nostram habeamus nihil est de hoc dubi-
tandum, & legem nostram alia allegans notat
ad hoc Gironda, de Gabell. 4. part. num. 3. cum
sequenti. aliquibus §. 1. secundum quod res vendi-
ta est statim affecta pro Gabella, & est onus ip-
si rei affixum & sic ad quemcumque vadat tran-
sit cum onere ita suo solvendi illam, vel potius ut
ab ipsamet res possit recuperari etiam ad ecclesias,
& ecclesiasticas transeat personas, & hoc denotat
finalia verba nostri text. ex quibus Gironda ubi
supra, inquit quod Gabella exactio praefertur
omnibus ita creditoribus, ex Lafarte ubi sup. cap. 10
7. à num. 59. ubi ipse Lafarte pro hac opinione
allegavit nos in l. 10. tit. 6. num. 2. ad fin. lib. 3.
supra, ubi non ita generaliter nos locuti sumus,
sicut ipse nos allegat, non enim ibidem loqui-
mur respectu omnium creditorum vendentium
bona sua, sed tantum respectu illius creditoris,
pro quo satisfaciendo bona creditoris ita vendun-
tur executata virtute sententiae, de remate, cujus
creditoris respectu ex bonis illis sic venditis prius
est solvenda Gabella ipsius venditionis in publi-
ca subhastatione viz executivae factae, quam
creditori exequenti, debitum suum, vel quod
Gabellarius petit Gabellam sibi solvi ab ipsis bo-
nis venditis prout nostra lex loquitur, eo quod
sunt haec expensae necessariae ad solutionem cre-
ditori huic faciendam, non autem nos loquimur
quoties bona alicujus debitoris impetuntur à
pluribus creditoribus pro solvendis debitis suis,
vel dum creditor aliquis petit sibi solvi ex bonis
debitoris tale debitum, & Gabellarius pro Ga-
bella sibi alias debita ex venditione aliarum
rerum vel mercantiarum opponit se, & prius
inquit sibi solvendam Gabellam ex bonis ipsius
debitoris, tunc enim, creditor ille, ita si prior
est in tempore & habet hypothecata bona debi-
toris praefertur utique Gabellario in bonis de-
bitoris pro debito suo, & hoc nulli dubium,
quia prior hypotheca etiam sisco praefertur, si-
cut & dori. ut alibi diximus, & de jure clarum
est & consequenter doctrina Lafarte, & Giron-
dae intellecta generaliter vera non est, neque
procedit

procedit, nisi tantum, in casu in quo bona aliqua pro satisfaciendis creditoribus venderentur, nisi tunc Gabella talis venditionis prius est solvenda, tanquam necessarium prambulum pro satisfactione ista, non vero alias, & si bene perpendantur dicta per Lafarte dict. num. 59. & 60. ita voluit tenere, licet Girona in dict. num. 7. generaliter eum voluerit loqui. Ex quibus infert ipse Girona ibidem in num. 9. vers. nono etiam, quod si emptor alicujus rei de qua debetur Gabella, pro qua sit hypothecata ratione predicta hypothecae decimam vel Gabellam solverit pro venditore vero debitore, poterit premium solutum recuperare ab eo, & ejus heredibus, ex text. in l. si fratres. C. communi, utriusque. l. si fundum. C. de evictio. l. Julianus in prin. ff. de actio. emptioe qua ad hoc allegat glof. in l. Imperatores. ff. de vellig. & Freder. de Sen. conf. 81. & alla allegat per Girona ubi supra, num. 10. ubi num. 8. ponit quaestionem, an decima clericis debita praferatur Gabellae, & in hoc nulli dubium nisi quod decima praferatur, eo quod decima Deo datur, qui cunctis rebus debet praferri.

IN LEGEM NONAM.

Commendatores debent Gabellam solvere de omnibus, nisi tantum de fructibus commendarum.

SUMMARIUM.

- 1 Militarium ordinem qui meminerint.

Ibi, Que los comendadores, Neminem eorum excludi, sed omnes comprehendit, ut clarius ex verbis sequentibus colligitur, quod examinabat Minchaca, ex professu in controversiis, illust. capit. 105. num. 49. & iterum de successio. circa libro 3. §. 30. 3. parte 5. num. 306. & Dueñas regul. 100 ampliatione. 5. & novissime Lafarte de decim. vend. capit. 19. num. 92. Girona de Gabell. 7. part. in prin. num. 46. ad fin. cum duobus sequentibus ubi non allegat & in ordinationibus Cancellariae Pincianae adfunt duae schedulae regiae sic disponentes, in lib. 3. titul. 9. De los comendadores. & de iis ordinibus meminit Volateranus in suis commentariis lib. 2. 1. cap. 15. & Petrus Gregorius in Synagoga. jur. lib. 15. cap. 33. cum 2. seq.

Ibi, Sant. Joan. hi veri religiosi sunt, ut diximus in l. 14. titulo quinto libro tertio. Recop. & Pet. Greg. in Synag. juris lib. 15. cap. 34.

IN LEGEM DECIMAM.

Gabella non debetur ab extractis à Manuorum terra ex prima eorum venditione.

SUMMARIUM.

- 1 Venditor rei aliena de qua Dominus non debet Gabellam non debet vendens eam.
- 2 Immunitas concessa simpliciter intelligitur esse perpetua, nisi aliud sit dictum, num. 3.
- 4 Lex 2. C. de diversis rescrip. licet loquatur in rescriptis iustitiae procedit etiam in literis graecis.

5 Privilegia quam latissime licet interpretari.

Ibi, Ellos, o otros por ellos, Hic habes tex. expremssum probantem, quod vendens alieno nomine rem aliquam alicujus personae exemptae Gabellae solutione nullam debet Gabellam, quam ad hoc allegat Lafarte de decim. vend. capitulo 15. num. 9. & nos diximus alia in l. prima in glossa vendentes, tit. 17. supra eodem.

Ibi, Que esto se entienda de la primera venta, sed nonne beneficium principis debet esse mansurum & sic in perpetuum valere, & hoc quidem fatendum est, ex capitulo decet de regulis juris in sexto l. beneficium ff. de constit. princ. & immunitas concessa simpliciter intelligitur esse perpetua, & secundum Alber. in le. cum quidam in fin. ff. de annuis legat. ex quo beneficium concessum incarcerationis censetur in perpetuum extendi, ut per Signorol. consil. 97. num. 11. & Pet. Peckium in ea regul. docet, ubi alia ipse & alii adducunt in propositum, quae licet vera sint, fallunt tamen, & non procedant quoties aliud in privilegio est determinatum, nam tunc illud servandum est, licet temporale, & ad tempus concedatur ex text. in l. 2. C. de divers. rescrip. qui quidem licet in rescriptis iustitiae loquatur, procedit etiam in literis & privilegiis graecis, & ut ibi ultra alios advertit Menchaca. 2. ex dict. cap. docet id probat, & ex Authentica constitutio que de dign. §. fin. coll. 6. quoniam iam licuit semperque licet privilegia interpretari ut quam latissime & illa pateant ex dict. l. beneficium & ex l. immunitates. ff. de jur. immu. l. ex facto. ff. de vulga. l. si quando C. de bonis vacant. lib. 10. cap. cum dilecti, extra de donatio. l. 28. tit. 34. part. 7. & ideo ne ultra primam venditionem intelligeretur privilegium nostri text. esse concessum declaravit ut pro prima tantum intelligeretur venditione, & sic ad nostram legem adnotavit Lafarte de decim. vend. cap. 20. num. 57.

Lex 11. & sequentes usque ad leg. 34. sunt particularium locorum & personarum immunitates, quae quidem ex suis concessionibus & privilegiis regulandae sunt, & tenores eorum sunt observandi, cum declarationibus à legibus iis appositis & designatis, & sic commentatione pro nunc non egent, alibi fortassis inter consilia mea in propositum privilegii Antonii Garfiae & suorum aliqua reperies notata digna, circa illa verba, de sus criancas y labranças & circa alia privilegii illius verba, quae hic esset longum referre cum ibidem videri possint Deo volente, & interim vide Marcum Antonium Eugen. consilio. 92. & Menochium consil. 390. libro 4.

IN LEGEM TRIGESIMAM-QUARTAM.

Gabella non debetur ex pane cocto, ex equo multis, & mulabus sella, venditis cum sella & freno, neque ex moneta monetata, neque ex libris latinis aut Hispanis verbis compositis, neque de arcibus de caça.

SUMMARIUM.

- 1 Panis cocti appellatio comprehenditur in nostra lege frumenti Hordei, vel Mayx, ubi quid sit venditur in massa non. 2.
- 2 Panis ex sale confecti Gabella debetur.
- 3 Gabella an debeatur ex artocreis & pastillis, & fibrilibus vulgo Buñuelos.
- 4 Gabella an debeatur ex pane cocto cum re alia novum nomen assumendo.
- 5 Panifica ac pistrices vulgo. Panaderas, an debeant gabellam ex tritico eis per alium vel per annonam dato, ut ex qualibet faneca tot panes praebant.
- 6 Sartor an debeat Gabellam ex panno ei tradito ad faciendas caligas sive aliud quid, vel dominii panni.
- 7 Panifica quare incarcerationum si negligam afferre panem coctum ad locum publicum vendendum.
- 8 Quorum plura remissive ibid. ubi & quis primo equum ascendit.
- 9 Gabella quare ex equorum venditione non debeatur.
- 10 Equorum appellatio, qui continentur.
- 11 Lex 6. tit. 15. part. 7. quomodo intelligatur, num. 10.
- 12 Equulus diminutivus est ab equo, num. 11.
- 13 Similia illa dicuntur quorum sunt termini diversi una vero ratio vel qualitas, eod. num. 11.
- 14 Gabella non debetur ex equibus venditis, n. 12.
- 15 Masculinum concepti femininum etiam in privilegiis, n. 12.
- 16 Gabella non debetur ex venditione equorum & equarum si cum freno & sella vendantur, secundum opinionem Lafarte, aliter secundum opinionem authoris, num. 11. & 13.
- 17 Copulativa pro disjunctiva plerumque ponitur, num. 14.
- 18 Clausula multa ubi habent sensum de per se non ad omnia praecedentia, sed ad proximiores clausulam referuntur, num. 15.
- 19 Clausula generalis subsequens non comprehendit ea de quibus erat expressa facta mentio, num. 16.
- 20 Equus si vendatur cum sella & freno non debetur Gabella etiam si dicatur quod solus ipse & non sella & frenum venditur, num. 17. & 18.
- 21 Gabella debetur ex freno & sella de per se venditis, num. 19.
- 22 Gabella non debetur ex equo pullino uberibus matris adstricto si cum matre vendatur, n. 20.
- 23 Lex nostra ad alia animalia quam in expressa non extenditur, num. 21.
- 24 Gabella debetur ex venditione muli aut mule etiam cum sella venditorum si antea solita erant portare clivellam non vero sellam, n. 22. & 23.
- 25 Equo vel mula venditis an censentur etiam vendita sella & frenum, num. 24. 25. 26. & 27. limitatur.
- 26 Redhibitoria agi potest si intra 60. dies ornamenta quibus equus vel mula aut mulus vendita sunt non reddantur, num. 26.
- 27 Vendita equa vel vacca an & pullus ejus venditus censatur, num. 28.
- 28 Pecunia appellatio veniunt aurea, argentea vel aerea, & omnis res nisi dicatur pecunia monetata, num. 29. & 30.
- 29 Mentio ubi fit de pecunia numerata intelligitur Azvedo in Recopilationem. Tom. VI.

cur de nummis, num. 31. ubi declaratur & intelligitur. 30 Libris sicut & Bello defenditur Resp. & totus mundus, num. 32.

Ibi, De pan cozido, ut principalis prius ponitur in lege nostra, & late ejus significatio accipienda est scilicet, ut comprehendat non solum panem coctum ex tritico & farina ejus factum, verum ex hordeo, vel ex mayz & apud Indos & in nostra Hispania apud descendentes ex Maurorum gentibus, ex iis enim non debetur Gabella quia panis est & coctus, ut bene legem nostram intelligere voluit Lafarte, de decim. vend. cap. 20. num. 4. ubi num. 5. id adeo aliquos velle, & male, extendere dicit voluisse ut & de paniculis salis non deberetur, sed saluntur in hoc quia sal non est panis, licet ex sale cocti fiant paniculi illi, & sic fuisse judicatum & bene asserit Lafarte ibi, & post hac scripta eum referens sequitur Castillo, in politica de corregidor. libro 3. cap. 3. num. 58. & consideranda est dictio nostri text. cozido, quasi non idem sit si in massa antequam coquatur vendatur: nam debetur Gabella, & quia panis coctus requiritur à lege nostra, & cui verba non conveniant non convenit dispositio, ut in propositum tenet Castillo, ubi supra, num. 58. in medio sequendo Girona de gabellis, 7. part. §. 1. num. 16. ubi num. 17. inquit legem nostram in artocreis & pastillis, & fibrilibus, quae de massa friza fiunt, quod buñuelos & fruta de sartén & vizcochos, appellamus esse intelligendam & procedere ut de eis Gabella non debeatur, cujus contrarium tenet Salazar, sequutus & relatus per Castillo in dicto num. 58. ego opinionem Gironae in artocreis & pastillis quia ex pane cocto sunt admitterem, in illis vero buñuelos y fruta de sartén non admitto & quia deficit qualitas coctura, neque coquuntur, sicut & non extendi neque intelligi legem nostram in pane cocto cum re alia mixto ita ut in aliam trahat speciem, quae panis cocti, novumque nomen sortiatur, veluti si ovis, saccharo, melle, oleo aut butiro, vel aliis rebus conditus & fit inquit & tenet Lafarte dicto cap. 20. numero 6. ubi à num. 8. usque ad 15. exclusivè prosequitur quaestionem, de qua quotidie interrogaveris, an scilicet, pistrices, hoc est panaderas, debeant Gabellam solvere ex tritico eis per alium dato, vel ex annonae publica & sumpto, ut tot panes reddat pro faneca, in hac enim quaestione alii dicebant, Gabellam debere, alii vero nullam & ego, in facti contentiva disceptatum vidi & esse consilium praebui, in hunc modum, scilicet, quod si pistrices haeritici fanecam recipiebant ut tantummodo in pane cocto eam redderent domino pro sustentatione sua, vel annonae publicae ut pro ipsa annonae per ejus administratorem venderetur, pro publica sustentatione, tunc utique nulla debebatur Gabella, à domino vel annonae etiam si conventum esset ut tot panes mihi ex faneca tritici mei redderet, quia in iis casibus, neque est emptio, quia non intervenit pecunia, neque est permutatio quia non do ut aliud mihi des, sed ex eo quod meum est praebas panem coctum, & sic